

Aina Moratinos i Mariona Herrera

Logopedes

El llenguatge oral a l'escola

Malgrat que l'infant és **cognitivament** competent per poder dur a terme les tasques escolars, no vol dir que no pugui tenir **dificultats**

OBJECTIU. Els infants s'han d'educar per ser feliços i amb eines per afrontar el futur. C. ATSET

En l'article passat posàrem de manifest la vital importància que té la dedicació al llenguatge oral, sobretot en edats primerenques. Tot i així, pot ser que un nin hagi rebut una bona estimulació per part de l'entorn i sigui susceptible de tenir dificultats de llenguatge oral. Aquestes mancances, algunes de més evidents que altres, poden manifestar-se de moltes maneres i en diferents aspectes.

Què hem de fer?

Quan observem que el nostre fill o alumne presenta alguna dificultat, podem seguir una sèrie de passos: posar-nos en contacte amb l'equip d'orientació del centre, consultar un especialista o dirigir-nos a les associacions de pares i mares. Són les persones més adequades per indicar-nos quines són les passes a seguir i quina és la millor

intervenció en cada cas.

En moltes ocasions les dificultats en el llenguatge oral es confonen amb altres dificultats o trastorns com, per exemple, dèficits d'atenció i dificultats d'aprenentatge. Per tot això és molt important que quan es fa una valoració a un nin que presenta problemes d'aprenentatge es faci una exploració exhaustiva i concreta del llenguatge que permeti definir quines són les seves dificultats i, per tant, es puguin determinar i prioritzar adequadament els objectius d'intervenció (Pérez i Pérez, 2012).

A partir dels 4 anys els infants ja tenen una situació lingüística que els investigadors del llenguatge denominen de competència adulta, per la qual cosa a partir d'aquesta edat el llenguatge oral és considerat a l'escola un mitjà d'aprenentatge (Pérez i Pérez, 2012).

Poder accedir a les paraules que tenim emmagatzemades al nostre cervell, planificar tot allò que volem explicar, comprendre el que se'n diu, afegir informació no

explícita en el discurs per tal d'entendre el significat... són alguns dels aspectes en què un nin pot presentar dificultat. Malgrat que l'infant és cognitivament compe-

Per tenir-ho clar

TEL: L'ASHA

(American Speech-Hearing Association). Defineix el TEL com una dificultat amb el llenguatge que no està causada per cap dèficit evident en el terreny neurològic, sensorial, intel·lectual o emocional, i que pot afectar el desenvolupament del vocabulari, la gramàtica i les habilitats conversacionals.

DISLÈXIA

És un trastorn de l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, de caràcter persistent i específic, que es dona en infants que no presenten cap problema físic, psicològic ni sociocultural i que sembla tenir l'origen en una alteració del neurodesenvolupament.

TDAH

És un trastorn d'origen neurobiològic que afecta aproximadament el 5% de la població en edat escolar i que es caracteritza pels símptomes d'inatenció, hiperactivitat i impulsivitat.

tent per poder dur a terme les tasques escolars, això no vol dir que no pugui tenir dificultats que majoritàriament es manifestaran en múltiples situacions: en la lectura i l'escriptura, en aspectes atencionals, o bé en la manca d'interès o d'estudi per part de l'infant.

Quan l'avaluació dels continguts escolars es duen a terme de manera escrita, aquestes dificultats de llenguatge encara es posen més de manifest en cursos ja avançats, perquè cada vegada l'exigència i complexitat de les activitats és major. El nin ha de redactar a partir d'una idea, planificant el discurs primer de manera oral i després passar-lo al llenguatge escrit. Així doncs, si no s'han detectat les dificultats en la planificació del llenguatge oral amb anterioritat, pot ser que apareguin en aquest moment, de manera que s'observen redactats amb errors de vocabulari, mal planificats, amb frases sense sentit, on falta o sobra informació, sintàcticament mal ordenades o amb errors morfològics i gramaticals.

Amb la lectura passa igual. Si un nin presenta problemes en l'àmbit oral per accedir al lèxic, dificultats per trobar la paraula, ús d'un significat erroni o si presenta dificultats de comprensió (de l'estructura sintàctica, de les paraules que componen el text o de la informació que no està explícita en el text i que es dona per fet que el nin ha de saber) és probable que presenti dificultats de comprensió lectora.

Retard o trastorn?

Per tot això és fàcil que es puguin confondre amb altres trastorns de l'aprenentatge. Primer de tot, però, hem de tenir clara quina és la diferència entre un retard i un trastorn. Els dos termes impliquen que el nin no arriba a un desenvolupament normal al de la majoria dels seus iguals de la mateixa edat cronològica, però els dos termes impliquen entitats diferents. El retard té a veure amb una lentitud en la seqüència normal del desenvolupament, en canvi el trastorn és una pertorba-

ció en el patró normal del desenvolupament i, per tant, és crònic.

És possible, doncs, que un infant presenti més d'un trastorn, ja que existeix molta comorbilitat: ens referim que a vegades poden conviure més d'una dificultat alhora i això fa que la manera d'intervenir i el pronòstic sigui més complex.

Cal tenir en compte també que els infants que presenten dificultats en el llenguatge oral tenen també més dificultats en les relacions socials. La comunicació oral fa de mitjà per establir relacions amb els iguals i, si aquesta falla o no funciona correctament, representa un problema que en molts casos repercuteix en l'autoestima i pot derivar en problemes emocionals.

Rebuig dels companys

Un nin que, per exemple, no entén les ironies o indirectes, que té dificultats per comprendre el que diuen els seus companys o les regles d'un joc, o que quan parla resulta pesat perquè afegeix més informació del que és necessari, és més susceptible de ser rebutjat pels companys, a més de tota la càrrega que suposen els múltiples fracassos en l'àmbit escolar i les etiquetes que li puguin posar; de gaudir, d'un nin que no escolta, que no fa feina a casa, etc.

Ara bé, independentment de totes les actuacions específiques que ens marcam com a professionals o pares, el nostre primer objectiu ha de ser educar els infants per ser feliços i amb eines per poder afrontar el món en el qual vivim. —

Recomanacions

ATELBA

Associació de Trastorn Específic de Llenguatge
mail@atelba.es

DISFAM

Associació Dislèxia i família
contacto@disfam.org

STILL-TDAH

Associació Balear de pares amb nins amb TDAH
stilltdah@yahoo.es